

zvišanje. Carina za sveže meso se po samostalnim ceniku podvoji; istotako za ohranjeno (konservirano meso), kjer se za nekatere kakovosti carina zviša celo za več nego 100 odstotkov. Carina za perutnino se je zvišala od 6 na 15 do 20 frankov, za jajca od 4 na 5 frankov, za svinjsko mast se je podvojila, za pristna vina v sodih se je zvišala od 6 na 15 frankov. Med carinami za živino je treba omeniti: za vole se je zvišala carina od 30 na 35, za krave in govedo od 25 na 35, za svinje od 8 na 15 in 20 frankov. Ako bo zvišana carina za živino res v tem oziru se uveljavila, kakor je zvezni svet predlagal, potem je izvoz iz Štajerske v Švico najobčutljivejši prizadet.

Naj še omenim nesrečo, ki je zadela Spodnji Štajer in del Srednjega Štajerja s tem, da so nam uničeni vinogradi. Ko še se ni prikazala trtna uš in še niso prišle nad trto različne bolezni, so vinogradi na Štajerskem mnogo nesli; nekoliko let sem pa iz vinogradov ni ničesar več dobiti, razven v onih krajih, kjer so že novi nasadi; ta preobrat je mnogo kmetijskih posestnikov uničil. Tako se je zgodilo v Halozah, v Slovenskih goricah, v ljutomerskih in pekerskih vinogradih. V Halozah in Slovenskih goricah so sedaj veliki kosi zemlje popolnoma nezasajeni, kar je obžalovanja vredno, ker je na Štajerskem zemlja in podnebje za gojitev ameriške trte zelo ugodno; obžalovanja vredno pa tudi zaradi tega, ker imajo v Halozah in Slovenskih goricah vinogradi jako visoko lego in torej za druge nasade zemlja niti ni prikladna. Sedaj ne raste nič in ne nese nič. Ker je zasajanje vinogradov izvanredno drago, ne more se ubožano kmetstvo tega z lastnimi stroški poprijeti, ampak tukaj je potrebna državna odpomoč.

Priznati moramo, da se na Štajerskem od države in dežele na podlagi postave od 28. marca 1892 dajejo neobrestna posojila v namen, da se na novo nasadijo po trtni uši upostošeni vinogradi. Toda ta podpora je nezadostna, kar se že iz tega razvidi, da je bilo okoli 2500 prošelj odbitih! Brezobzirno potrebno je, da se ubogim vinogradnikom dajo sredstva, s katerimi si morejo ti zopet zasaditi svoje upostošene vinograde. — Brez državne pomoči, brez državne podpore se ta beda na Spodnjem Štajerskem ne da odpraviti. Zeleti bi bilo, da tudi naše poljedelsko ministrstvo začne drugo, večjo politiko, kakor to dejstveno dela že ogerska vlada, kjer se nahaja mnogo trtnic za nasajanje novih vinogradov, kjer se skrbi za tozadevni pouk, kjer imajo že istinito velike nove nasade in kjer se se je vkljub temu za l. 1902 postavilo za pospeševanje vinarstva v državni proračun 2.687.121 K. (Čujte, čujte!) Izpostavljeni smo potemtakem nevarnosti, da nas ogerska vina že v najbližjem času preplavijo.

Za obstanek uspešnega vinarstva na Štajerskem, kakor sploh na Avstrijskem pa je potrebno, da se odpravi takozvana carinska klavzula za italijanska vina. (Pritrjevanje.) Danes noč o tem predmetu obširneje govoriti z ozirom na to, ker sem v tej zbornici že o tej stvari dokaj natančno govoril, kakor tudi z ozirom na to, da se bodo s tem vprašanjem bavili nekateri govorniki, ki pridejo za menoj. Prosim torej visoko poljedelsko ministrstvo in sploh vlado nujno, naj skrbi, da se pri bližajočem se sklepanju nove pogodbe z Italijo odpravi carinska klavzula za vina.

H koncu svojih izvajanj naj še opozorim poljedelsko ministrstvo, da slovensko prebivalstvo na Spodnjem Štajerskem, broječe nad 400.000 duš, nima niti jedne poljedelske šole (Čujte, čujte) in da je torej našemu ljudstvu popolnoma odvzeta prilika, se strokovno izobraziti v poljedelstvu. Z ozirom na to neznosno stanje stavim nujno zahtevo, visoko poljedelsko ministrstvo naj kmalu poskrbi za tako šolo s slovenskim učnim jezikom, in stavim naslednjo resolucijo:

C. kr. vlada se pozivlja, da ustanovi na Spodnjem Štajerskem z državnimi sredstvi poljedelsko šolo s slovenskim učnim jezikom. S tem sklenem. (Pritrjevanje in ploskanje. — Govorniku čestitajo.)

Strupena rosa in sredstva proti njej. *)

Razven trtne uši (phylloxera vastatrix) pustoši nam vinograde bolezen, katero povzročuje majhna glivica; to glivico imenovali so učenjaki: »peronospora viticola«, a naši vinogradniki nazivajo jo: »strupena rosa« ali »medljika«, ker napadena trta medlji.

V kmečkih krogih je često razširjeno mnenje, da to trsno bolezen povzročajo mrzla rosa, megla, preobilica dežja, ali celo umetna gnojila; ta misel je popolnem napačna! Kakor že omenjeno, je vzrok strupeni rosi glivica, koje žitje je natančno znano. Kali ali klice ali cimi (trosi) peronospori prezimijo kot tako imenovano »zimsko trosje« (oospore). — Zimsko trosje je okovano z močno, trdno (roženasto) kožico, je zelo vstrajno, ter tako majhno, da ga je opaziti le z močnim povečalnim steklom.

Kakor vsako rastlinsko bitje, kali ali klice ali cimi tudi ozimno trsje le v dovoljni toploti in vlagi; dolgotrajna suša, vročina ali huda zima vgonobi ozimno trsje. Odtod prikazen, katero je menda že vsaki vinogradnik opazoval, da se strupena rosa v zelo vlažnotoplih spomladih posebno razširjuje.

Ozimno trsje kali ali cimi v spomladi, ter izcimi v kratkem času kaljivo trsje (seme) — »poletno trsje« (gonidienspori). To zelo majhno, nežno in mehko poletno trsje raznosijo vetrovi na vse kraje; na ta način popada trsje na gornjo stran trsnega listja. V suhem vremenu ohrani poletno trsje kaljivost le 8 do 10 dni, potem pa pogine; iz tega si vsakdo lahko raztolmači, zakaj se bolezen v suhih letinah ne more zelo razširati. Na listju pa, ki je od rose ali dežja mokro, razdeli se tros v $\frac{1}{2}$ do 1 uri na 5 do 8 »roječih troske« (zoospore), a vsaki teh trosov zarine v notranjost lista sesalko; tako se razvije glivično podgobje (mycelium).

Kalenje ali klitje peronospornega trsja vrši se le v pričujočnosti vode in toplote, medtem, ko grozdni plesnobi (oidium) k temu že vlažen zrak sam zadostuje. Čez osem do deset dni izstopijo iz listnih rež na spodnji strani lista trososni. Vsled tega nastanejo na listu proge, podobne soliterskim marogam na vlažnem zidu (pod povečalnim steklom vidijo se na teh progah cele tratice belkastih glivic). List porjavi in se posuši.

Če si prej omenjene maroge z drobnogledom (mikroskopom) natančno ogledamo, vidimo mnogo šopkov glivičnih nitic, — »trososov« — a na njih hruškicam podobno poletno trsje. To trsje veter na enak način raznaša, kakor se je omenilo gledé prvih, — iz ozimnega trsja vzklitih trsov, — in tudi ono pride na tak način zopet na listje. Škodo povzročuje peronospora s tem, da njeno podgobje listno staničevino razdere, ter tako kroženje soka, o kojem glivica živi, prepreči ali zabrani. Ako je listje ob času, ko trsje pada, z znano bakreno-apneno zmesjo že poškopljeno, pogine trsje, kadar se imenovana zmes raztopi v dežju ali rosi; če pa list ni bil poškopljen, kali trsje, kakor je bilo gori povedano, v kratkem času, ter predre v notranjost lista. Pozneje škropljenje ne hasni, ako so se sesalke peronospori že zarile v notranjost lista. Če se je vršilo škropljenje še le po zakužbi, ali pa v času, ko so se opazovale na listju le posamezne maroge in se peronospora za tem ni več širila, ni se slednje zgodilo morebiti zaradi

tega, da bi se s škropljenjem bilo pokončalo že v listnem staničju nahajajoče se podgobje, marveč vzrok temu prenehanju daljnega razširjanja peronospori je v takem slučaju iskati v tem, ker se je daljna zakužba s škropljenjem odvrnila. O ogromni razploditvi te glivice dobimo pojem ali zapopadek, ako zvemo, da en sam list more zaploditi do pol milijona trsov!

Strupen učinek bakrenih raztoplin na kali peronospori je tako velik, da zadostujejo za njih uničevanje zelo majhni deli tega sredstva (2 do 3 desetmilijonski deli). Vendar si pa moramo pripravljati primeroma močne raztopine zategadel, ker bakrene spojine, ki se drže listja, redči in izpira dež. Iz navedenega se da tolmačiti, kako pride, da vinogradi, ki je bil en dan prej oškropljen, ostane zdrav, medtem, ko je sosednji vinograd, katerega so samo za dan pozneje poškopljili, po peronospori zelo napaden; — v prvo omenjenem vinogradu pokončali so s škroplivom trsje, ki se je nahajalo na listju, v drugem vinogradu je pa medtem (vsled ugodnega vpliva rose ali dežja) trsje sklilo! Vinogradarji pa naopačno mislijo, da dež in rosa ali megla zakrivijo strupeno roso! — Vлага je le vzrok klitja glivičnih trsov; vendar peronospori ne prinese ne dež, ne megla, temveč ista nahajala se je za časa dežja že na listju!

Pripomočki zoper peronospori obsegajo tedaj pokončevanje glivičnih kali — poletnega trsja — na listju. Zato ne smemo čakati, dokler se bolezen na listju že vidi, temveč s sredstvi ali pripomočki proti peronospori, toraj s škropljenjem, se bolezen le odvrta s tem, da glivične kali, padajoče na listje, tam smrtonosne bakrene spojine že najdejo in po njih konec storé.

Najprimernejši čas za prvo škropljenje je navadno tedaj, kadar so poganjki (mladike) do 50 centimetrov visoko zrastle. Po različnosti podnebja dežel in krajev, različen je tudi čas prvega nastopanja peronospori. Vinogradniki naj bi se zatoraj ravnali v vsakem vinskem okolišču po dotičnih izkušnjah. Prvo škropljenje naj se vrši tako, da se dobro oškropi listje in grozdni zarod.

Med prvim in drugim škropljenjem ne sme preteči preveč časa; drugo škropljenje naj bi se vršilo toraj kake 3 tedne po prvem. Ker je v tem času grozdje navadno že odcvelo, mora se pri drugem škropljenju tudi grozdičje dobro oškropiti.

Mnogi čakajo z drugim škropljenjem dokler trta odcvete. To jim more povzročiti veliko škodo, posebno v letu, v katerem grozdno cvetenje vsled deževnega vremena dalje časa traja. Skušnje uče, da se sme brez škode škropiti, tudi med cvetom, medtem, ko prepozno izvršeno drugo škropljenje more imeti resne posledice. Posebno v deževnem, toplem vremenu naj se drugo škropljenje ne zavlačuje!

V tretje naj se škropi kake 4 tedne po drugem škropljenju.

Pri škropljenju proti peronospori je glavna reč, da se prvo in drugo škropljenje pravočasno izvrši. Ako je to oboje škropljenje zanemarjeno, poznejša škropljenja zamude več ne popravijo!

Nebrižnost ali neskrbnost v tem oziru mora se drago plačati, ker vsled odpadanja neškropljenega listja ne trpi škode samo letošnji vinski pridelek, — temveč tudi trs sam vsled nepopolne zrelosti lesa v prihodnji zimi lahko pozebe. Razvun tega je neškropljen trs zelo občutljiv tudi za druge bolezni, posebno pa za koreninsko gnjilobo (trtni koreninosi), ter njega rast v prihodnjem letu navadno zaostaja; zanemarjanje škropljenja krati tudi pridelek drugega leta.

Prvo troje škropljenje je neobhodno potrebno. Če pa peronospora zelo močno nastopa, zatem v vlažno-toplem poletju z mnogimi nevihtami, ter ako imamo opraviti z trsnimi vrstami, ki so glede peronospori posebno občutljive, kakor n. pr. veltlinec,

*) Sestavek, ki ga tukaj ponatiskujemo, je po naročilu c. kr. ministrstva za poljedelstvo izdalo c. kr. namestništvo v Gradcu ter ga po več odtisov brezplačno razposlalo občinam v vinorodnih krajih. Kdor želi poduk s povečano podobo trsnega lista z medljiko, oglasi se zanj pri domačem županstvu. — Op. uredn.

zastavica (rjavina) itd. mora se tudi po 4 krat, ali celo petkrat škropiti.

Slaba rast vinogradov in slaba rodovitnost celih vinskih okolišev, katere opazujemo zadnja leta, sta največ posledka nezadostnega pokončevanja peronospor v prejšnjih letih.

Za škropljenje proti peronosperi rabimo bakreno-apneno zmes. Izmed vseh sredstev, katera so se v zadnjem času priporočala proti temu škodljivcu, ne stori nobeno boljega učinka, kakor imenovano. — Mnenja glede sestave te zmesi so različna; nekateri jemljejo več, drugi manj bakrenega vitriola (modre galice). Izkušnje zadnjih let pa dajo sklepati, da množinabakrene soli v zmesi niti tako mero dajna kakor to, da se zgodaj, tedaj pravočasno škropi; zadostno je, ako se vzame na 100 litrov vode $1\frac{1}{2}$ do 2 kilograma modre galice (bakrenega vitriola) in 2 do $2\frac{1}{2}$ kilogr. ugašenega, mehkega apna. Tudi zmesi, ki so pripravljene z 1 kilogramom galice na 100 litrov vode in z zadostno množino apna, so se v nekaterih krajih posebno za drugo in tretje škropljenje dobro obnesle. Zmesi z večjo množino galice, kakor navedeno, tudi nimajo boljšega učinka, ker se v dežnih in rosnih kapljicah nahajajo vendar le male množine bakra, ki pa zadostujejo za pokončevanje peronospernih kalij ali cim. Ako se doda bakreni raztoplini preveč apna, postane zmes manj raztopliva. Nekateri, ki so v prejšnjih letih prepozno začeli škropiti, ter so svoje vinograde s tem zelo oškodili, menijo to zamudo popraviti na tak način, da rabijo sedaj za škropljenje močnejše zmesi, kar pa nič ne hasne.

Cene bakrenega vitriola postajajo vedno višje; priporoča se torej iz tega vzroka, da naj se za škropljenje ne jemlje več galice, kakor je za uspešno pokončevanje peronospor neobhodno potrebno. Več te snovi, kakor povedano, ni treba jemati. Opazovalo se je tudi, da se škropivo od močnejših zmesi listja slabije drži.

Da se zagotovimo, da tekočina ni premočna, da bi listje oškodila — ožgala — rabimo rudeč lakmusov papir, katerega je dobiti za malo vinarjev ali helarjev v vsaki lekarni ali apoteki. Majhen, ozek košček tega popirja za to poskušajo zadostuje; ko je škropivo (raztopnina bakrene galice in apna) zmešano, potopi se tak košček v tekočino: ako je škropivo dobro pripravljeno, postane rudeč lakmusov papir moder; če pa papir ostane rudeč, moramo škropivu dodati še apna, ker je v tem slučaju tekočina še kisla in bi kot taka listje oškodila. To sredstvo ali pripomoček je tako ceno, priprosto in zanesljivo, da se ga gotovo vsakdo lahko poslužuje.

Priporoča se, naj se društva, občine, okraji itd., ki modro galico v svrhu razdelitve svojim udom v večji meri kupujejo, vsebino bakra v galici pri prodajalcih zjamčijo ali zagotovijo. Kupovalci naj bi tudi trgovce napotili, da dajo modro galico v tem oziru preiskati; s tem bi se malovredni, z železom (zelenim) vitriolom onečišeni galici, ki se večkrat v trgovini nahaja, izognilo.

Modra galica mora imeti 98 do 99 odstotkov bakra. Čisti material daje lepo, modro tekočino; z železom pomešana galica je zelenkaste barve.

Preiskovanje galice v kakem kemičnem laboratoriju stane 4 krone.

Tekočina se napravi tako: le: Modra galica raztopi se v vodi; v to svrhu dene se galica zvečer pred škropljenjem v vrečico, vrečice obesi se v kad, oziroma v sod, kjer si hočemo pripraviti škropivo, tako, da je vrečica pod vodo. Ako bi vrgli galico na dno posode, potrebovala bi dolgo, predno bi se raztopila. Prihodnje jutro zarana doda se apno, raztopljeno in precejeno, tekočina se dobro premeša, napravi se poskus z lakmusovim papirjem, ter, ako se poskus vjema, more se s škropljenjem pričeti.

Pred vsakokratnim nalivanjem škropilnice naj se škropivo dobro premeša. Raztopina naj ne bode starejša, kakor k večjemu dva dni; tekočine, katere se po tedendni hranijo, niso za rabo!

Škropljenje naj se vrši tako, da se poškropijo vsi deli listja in grozdicev enakomerno z fino delujočim pršilcem; za to je potrebna seveda pripravna, fino delujoča škropilnica. Nemarno delo trto oškodi! Naj se ne gleda samo na to, da se delo brže, hitro odpravi, marveč skrbí naj se, da se dobro poškropi. Zatorej se enkrat! Listje in grozdje se mora popolno in na drobno oprasiti, da škropivo ostaja na listju, ne da bi kapljalo od njega, kar se zgodi, če škropilnica, oziroma pršilec, meče debele kaplje. V vinogradih, ki so zasajeni na vrste, vrši se delo seveda hitreje in popolneje, kakor v nerednih nasadih.

Pri škropljenju pred cvetom in ob cvetu mora se oprasiti grozdni zarod, a po cvetu tudi jagodje, ker napada bolezen tudi grozdje, kjer povzroča tako imenovane «usnjate jagode». To se zgodi posebno rado takrat, ako se je prvi dve krat škropljenje slabo in prepozno izvršilo.

Škropilnic imamo dandanašnji mnogo različnih sestav ali sistemov, izmed katerih je več prav dobrih. V obče dobro obnesle so se preuredbe Vermorelovega sistema, na primer škropilnica «Austrija», katero izdeluje tvrdka Franc Nechvile na Dunaju, V., Griesgasse 14, in koji je cena 36 kron. C. kr. kmetijska družba na Dunaju pošilja te škropilnice kot podporo kmetijskim in bralnim društvom in občinam za 16 kron komad; oddaje jih tudi za znižano ceno po 24 kron.

Mnogokrat najdejo se v porabi hidrone (priproste vrtné škropilnice), ki se pa morajo glede vinogradnega škropljenja zavreči, ker je njih delo malovredno, nepopolno.

Neizmerna škoda, katero je peronospora že povzročila vsled tega, ker so vinogradniki zamudili o pravem času škropiti, bodi vinorejcem v svarilo, ter jih dovedi vendar k prepričanju, da se mora smatrati škropljenje proti peronospori med vsemi vinogradskimi odpravki kot najvažnejše delo!

Politični ogled.

Mejnarodni shod kršč. demokratov se bo vršil od 27. julija do 1. avgusta v Freiburgu v Švici.

Goriškim nadškofom po kardinalu dr. Missiji je imenovan monsig. Andrej Jordan, prošt stolne cerkve in kapitularni vikar v Gorici.

Trdosrčen nemški cesar. Nemški cesar je odbil prošnjo poljskih starišev, da naj bi jim prizanesel z ječo, v katero so bili obsojeni, ker so branili svoje otroke pred nemško surovostjo. Če pa se kaki nemški lumpi v dvoboju pomorijo, jih cesar hitro pomilosti.

Katoliško kmečko društvo za češko se v kratkem ustanovi. Minule binkoštné praznike so v Pragi izvolili pripravljalni odbor.

Položaj Slovencev. Najnovejši statistični podatki o ljudskem gibanju v avstro-ogrskem cesarstvu dokazuje namreč, da se je v zadnjih desetih letih zmanjšalo število Slovencev. Pri zadnjih treh ljudskih štetjih se je izkazalo, da je bilo med sto prebivalci v Avstriji 1880 leta 5.23% Slovencev, leta 1890 še samo 5.01% in leta 1900 pa je to število padlo že na 4.67%. V času od leta 1880 do 1890 je padlo za 0.22%, v času od leta 1890 do 1900 pa za 0.34%, skupaj torej v dobi 20 let za celih 0.56%. To je že znatna izguba, ker predstavlja okroglo 10.000 duš. Vendar obupati nečemo!

Mir v Južni Afriki — zagotovljen? Po 32mesečnem vojevanju se vojska v Južni

Afriki vendar le konča, če se uresniči najnovejša poročila. — Dunajski list «Wiener Allg. Zeitg.» namreč trdi, kakor pravi, iz izborna poučenega diplomatskega vira, da je mir v Južni Afriki zagotovljen še pred kronanjem angleškega kralja. Buri so po tem viru pritrdili dvema glavnima zahtevama angleške vlade, namreč neodvisnost in odredbe glede oboroženja Burov. Glede ostalih prepornih točk se doseže sporazumljenje v najkrajšem času. Vojsko se more že sedaj smatrati za končano, četudi bo še nekaj dni trajalo, da se podpiše mirovna pogodba. Tako javlja imenovani list. Vsekako je londonska vlada res morala dobiti tako važno poročilo, ker se je pretekle dni nenadno sesel ministerski svet, čegar načelnik je v nepretrganem dogovoru s Kitchenerjem in Milnerjem. Tudi «Daily Chronicle» javlja iz zanesljivega vira, da so imeli dogovori mej burskimi odposlanci in lord Kitchenerjem ter Milnerjem popolni vspeh in da je mir zagotovljen, ker so Buri sprejeli angleške pogoje. Ta vest je v tej obliki vsaj precej neverjetna, kajti v prvi vrsti je neumljivo, kak bi bil angleški predlog glede neodvisnosti, ko vendar doslej Angleži niso hoteli o njej nič slišati, konečno je pa tudi precej drzna trditev, da so Buri pritrdili vsem angleškim pogojem. Če je torej mir res zagotovljen, so morali poleg Burov očitno popustiti tudi Angleži. Res je sicer, da sta gotovo utrujena že oba dela, Angleži morda še bolj kot Buri, in da je poslednjim jelo primanjkovati vojnih potrebščin, toda da bi se Buri udali edino le pod pogoji od angleške strani, pač ni verjetno.

Dopisi.

Od Sv. Ilja v Slov. goricah. (Zopetni naskok na šentiljsko slovensko šolo.) Še menda ni preteklo leto, kar so naši hudi narodni nasprotniki mislili ugrabiti, to je, ponemčiti slovensko šolo šentiljsko. Ker se jim je takrat njih hudobna nakana popolnoma izjalovila, sklenili so, ta boj zoper Slovence vsako leto ponavljati. Tako so tudi letos dobili občinski uradi šentiljski od slavnega c. kr. okrajnega šol. sveta mariborskega predlog, da bi se naj sedanja slovenska štirirazredna ljudska šola v Št. Ilju preustvarila v popolnoma nemško. Na istej šoli bi se naj namreč, po želji mariborskih gospodov poučevalo od zdaj naprej, namesto v slovenskem, v samonemškem jeziku. Učni jezik bi naj bil nemški. Kaj hočejo naši nasprotniki s tem predlogom, ali mislijo, da so naši ljudje tako zabiti, da ne vidijo njih nakane? Kdor želi za svojega otroka nemško šolo, ali mu ni na razpolago javna dvorazredna nemška šola, ki je itak skoraj popolnoma prazna? Nedoumno se nam dozdeva, zakaj da hočejo naši nasprotniki po vsej sili dve nemški šoli v Št. Ilju za par nemških otrok? Ti naši lazi-prijatelji hočejo našo deco ponemčiti, hočejo jo odtujiti od milega slovenskega jezika. Čujte vé, slovenske matere šentiljske, kaj hočejo ti nemški neprijatelji! Tisto vašo deco, ki ste jo vi dojile, koji ste vi žrtvovali marsikatero uro ter prebedele pri njih, hočejo vam sedaj takorekoč iztrgati iz vašega naročja.

V nemški šoli se bo, drage matere, vašim ljubim otročičem iztrgala iz srca ljubezen do vas, predrage matere. Kako? Izruvali jim bodo ljubav do slovenskega jezika, do tistega jezika, v katerem ste jih učile prve molitvice in pesmice. Nadalje se bo doseglo, da postanejo slovenski otroci buteci, da ne bodo znali nič; kajti dokazano je, da slovenski otrok v nemški šoli po tri leta trga zastonj hlače in da ko iz šole izstopi, vé ravno toliko kot tedaj, ko je začel v šolo hoditi. Rojaki! Šentiljčani! Odbijte ta naskok nasprotnikov, skrbite da bo šentiljska šola še tudi nadalje slovenska ostala. Kaj imajo nemški Štajerci zaukazovati z vami, vi ste si na svoje stroške sezidali šolo, edino vi